

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman (spr.)
Sędziowie	SSO Stanisław Łęgosz SSR del. Piotr Fal
Protokolant	sekr. sądowy Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa M. Z.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna w W.

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Radomsku z dnia 29 kwietnia 2013 roku, sygn. akt I C 393/12

- z urzędu prostuje oczywistą omyłkę pisarską w komparycji i sentencji wyroku Sądu Rejonowego w Radomsku w ten sposób, że nieprawidłową nazwę pozwanego (...) zastępuje prawidłową nazwą (...);
- zmienia zaskarżony wyrok w punktach: 1, 2, 3 i 4 w ten sposób, że
 - zasądzoną w punkcie pierwszym kwotę 20.000 złotych podwyższa do kwoty 30.000 (trzydzieści tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2011 roku,
 - zasądzoną w punkcie trzecim kwotę 1.071,98 złotych podwyższa do kwoty 2.817 (dwa tysiące osiemset siedemnaście) złotych;
 - w punkcie czwartym w ten sposób, że nakazuje pobrać od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radomsku kwotę 1.579,40 (jeden tysiąc pięćset siedemdziesiąt dziewięć, 40/100) złotych;
- zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powódki M. Z. kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Radomsku zasądził od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powódki M. Z. kwotę 20.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 29 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia i oddalił powództwo w pozostałym zakresie co do kwoty 10 000 zł. rozstrzygając o kosztach procesu Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powódki M. Z. kwotę 1.071,98 zł; oraz nakazał pobrać od powódki M. Z. z zasądzonego roszczenia na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radomsku kwotę 526,58 zł (pięćset dwadzieścia sześć złotych i pięćdziesiąt osiem groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od oddalonej części powództwa, od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. zaś kwotę 1.052,82 zł (jeden tysiąc pięćdziesiąt dwa złote i osiemdziesiąt dwa grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny.

W dniu 23 listopada 2008 roku w L. miał miejsce wypadek komunikacyjny, w wyniku którego śmierć poniosła córka powódki A. Z.. Była ona pasażerem pojazdu marki M. (...) o nr rej. (...). Sprawcą wypadku była kierująca tym pojazdem M. J.. W dacie zdarzenia sprawczyni wypadku była ubezpieczona od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z ruchem pojazdu w pozwanym zakładzie ubezpieczeń.

Pismem z dnia 9 marca 2009 roku pełnomocnik powódki zgłosił pozwanemu mniejszą szkodę żądając wypłaty dla powódki kwoty 60.000 zł z tytułu jednorazowego odszkodowania z powodu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej po śmierci A. Z. oraz zwrotu kosztów jej pogrzebu w łącznej kwocie 10.671,47 zł. Pismem z dnia 20 czerwca 2011 roku pełnomocnik powódki wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej. Pozwany przyjął odpowiedzialność za przedmiotową szkodę i po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego wypłacił na rzecz powódki M. Z. kwoty: 10.000 zł tytułem jednorazowego odszkodowania, 5.899,47 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu oraz 14.000 zł tytułem zwrotu kosztów nagrobka.

Pozwem z dnia 5 listopada 2010 roku w sprawie I C 404/09 powódka M. Z. wniosła o zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 34.722 zł, na którą składały się kwoty: 30.000 zł tytułem jednorazowego odszkodowania z powodu pogorszenia sytuacji życiowej oraz kwota 4.722 zł tytułem zwrot kosztów pogrzebu.

Wyrokiem z dnia 1 czerwca 2010 roku Sąd Rejonowy w Radomsku zasądził od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powódki M. Z. kwotę 12.984 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 kwietnia 2009 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. W uzasadnieniu przedmiotowego wyroku Sąd Rejonowy przyjął, że tuż przed śmiercią A. Z. zamieszkiwała w L. i tam pracowała w firmie (...) na stanowisku księgowej z miesięcznym wynagrodzeniem netto 845,17 zł. M. Z. była już wówczas na emeryturze, mieszkała wraz z mężem oraz synem i jego rodziną. Zmarła A. Z. przyjeżdżała do domu rodzinnego na święta, imieniny i inne okoliczności. Przywoziła matce prezenty, czasem coś do jedzenia i ubrania. Pisała do matki wiersze często do niej dzwoniła, była wrażliwa i delikatna.

Po śmierci A. Z. stan zdrowia jej matki uległ znacznemu pogorszeniu. Doznała wstrząsu psychicznego, nastąpiła reakcja żałoby. Sąd Rejonowy w sprawie I C 404/09 w oparciu o opinię biegłego psychologa T. K. ustalił, że w związku ze śmiercią córki w powódki stwierdzono uszczerbek na zdrowiu w postaci zaburzeń równowagi psychicznej skutkujące powracaniem pamięcią do minionych wydarzeń i osłabieniem aktywności życiowej. Jak wynika z opinii biegłego w sprawie I C 404/09 stan ten miał charakter przemijający, biegły wskazał że po pewnym czasie nastąpi wygłuszenie emocji i odzyskanie równowagi psychicznej.

Jak wynika z uzasadnienia Sądu Rejonowego w Radomsku w sprawie I C 404/09 na zasądzoną kwotę 12.984 zł złożyły się kwoty:

- 2.984 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu w oparciu o przepis art. 446 § 1 kc (koszty konsolacji oraz koszty odzieży zakupionej w celu pochowania zmarłej) oraz

- 10.000 zł tytułem jednorazowego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej w oparciu o przepis art. 446 § 3 kc.

Odnosząc się do roszczenia dotyczącego stosownego odszkodowania Sąd Rejonowy w sprawie I C 404/09 wskazał, że odszkodowanie określone w art. 446 § 3 kc obejmuje szeroko pojęte szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Pogorszenie sytuacji życiowej polega nie tylko na pogorszeniu sytuacji materialnej, lecz także utracie realnej możliwości polepszenia warunków życia. Sąd Rejonowy przywołując wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 1969 roku w sprawie II CR 114/69 (opubl. OSN 1972, poz. 129), wskazał, że pogorszeniem sytuacji życiowej jest doznanie silnego wstrząsu psychicznego na skutek tragicznej śmierci osoby najbliższej, co pociąga za sobą osłabienie aktywności życiowej, zmniejszenie zarobków i zwiększenie wydatków na leczenie. Sąd Rejonowy uznał, że relacje pomiędzy matką i córką były ważnym źródłem ich postawy wobec życia. W świetle wartości ważnych dla powódki, a w szczególności znaczenia córki jako obiektu straty nie ma możliwości dokonania jej substytutu. Znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej powódki jest zatem śmierć córki, z którą powódka pozostawała w bardzo dobrych kontaktach, która była dla niej ostoją, pocieszycielem. Powódka była bardzo emocjonalnie związana ze swoją córką, która pisała dla niej wiersze, przywoziła jej prezenty. Matka mogła zatem zawsze liczyć na pomoc córki, nie tylko materialnie, ale także na wsparcie duchowe. Śmierć dziecka jest najsilniejszym z doznań stresowych jakie może doświadczyć człowiek i prowadzi do całego szeregu groźnych dla zdrowia następstw (psychicznych i somatycznych). Naruszona została przede wszystkim spójność świata wewnętrznego powódki, co prowadzi do stałego generowania lęku. Jest on najsilniejszym przeżyciem towarzyszącym człowiekowi, objawiającym się brakiem poczucia bezpieczeństwa, lękiem o przyszłość, czasem bezradnością. W różnych sytuacjach życiowych powódka nie będzie mogła liczyć na wsparcie własnej córki, którą utraciła bezpowrotnie na jesieni swojego życia. Przyznawane w oparciu o przepis art. 446 § 3 kc odszkodowanie ma na celu naprawienie szkody majątkowej, która jest uwzględniona przy zasądzaniu renty osobom uprawnionym. Chodzi o naprawienie szkód trudno „obliczalnych” – cierpienie moralne, poczucie krzywdy, osamotnienia, brak wsparcia w codziennym życiu oraz pomocy psychicznej. Po śmierci A. Z. stan zdrowia powódki uległ znacznemu pogorszeniu. Doznała wstrząsu psychicznego, nastąpiła reakcja żałoby. Brak córki powoduje poczucie osamotnienia, pomimo, że powódka mieszka z najbliższą rodziną.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 9 września 2010 roku w sprawie II Ca 400/10 apelacja powódki M. Z. od powyższego wyroku została oddalona. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, iż nie jest uzasadniony zarzut nie rozpoznania sprawy na gruncie przepisu art. 446 § 4 kc. Wskazano, iż pełnomocnik powódki (będący adwokatem) w pozwie domagał się jedynie zasądzenia na rzecz powódki odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej powstałego wskutek śmierci córki. Roszczenie to nie było modyfikowane, ani rozszerzane w toku postępowania. Podniesiony w apelacji zarzut nie rozpoznania sprawy pod względem zasadności zasądzenia na rzecz powódki zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci osoby bliskiej, stanowi rozszerzenie powództwa i zgodnie z art. 383 kpc jest niedopuszczalne w postępowaniu apelacyjnym. Roszczenie określone w art. 446 § 3 kc wymaga wykazania szkody majątkowej, natomiast roszczenie określone w art. 446 § 4 kc. ma na celu wyrównanie szkody niemajątkowej i z **tego** powodu oba świadczenia są rodzajowo **odmienne**. Sąd nie **może** wyrokować co do roszczenia, które nie było objęte przedmiotem zalania (mi. 321 § 1 kpc). Zasądzenie przez Sąd Rejonowy sumy pieniężnej mieszczącej się w wprawdzie w granicach kwotowych powództwa, ale z innej podstawy prawnej byłoby orzekaniem ponad żądanie.

W chwili obecnej powódka M. Z. nadal zamieszkuje z synem i synową i jest na emeryturze. Córka śni się jej po nocach, udaje przed (...), że wszystko jest dobrze, ale nic w życiu M. Z. nie jest już takie jak wówczas, gdy żyła córka. A. Z. była osobą wykształconą (ukończyła teologię), przez pewien okres pracowała jako katechетка, później jako księgowa. Jako dziecko nigdy nie sprawiała problemów wychowawczych. Bardzo dobrze się uczyła. Studiując i pracując w L. często odwiedzała matkę, razem chodziły do kościoła, na spacer. Pisała do matki serdeczne listy, często telefonowała. Przysyłała matce kwiaty. Była osobą wrażliwą. Zginęła w wieku 33 lat. M. Z. bardzo często odwiedza grób córki znajdujący się na cmentarzu w R.. Budzi się po nocach, odczuwa kołatanie serca.

U M. Z. tragiczna śmierć córki wywołała naturalną reakcję żałoby. M. Z. nie wymaga aktualnie leczenia psychiatrycznego. Mechanizmy obronne jej psychiki funkcjonują prawidłowo. Powódka nie ujawniała i nie ujawnia obecnie zaburzeń psychicznych, jej stan psychiczny jest stabilny. W wyniku śmierci córki doświadczyła urazu, który wiązał się i wiąże się nadal z przeżywaniem poczucia głębokiej straty, smutku, żalu opuszczenia, osamotnienia. Są to uczucia i stany normalne i adekwatne do sytuacji, choć powodujące dyskomfort i liczne trudności przystosowawcze. Nie powodują jednak uszczerbku na zdrowiu. Stan psychiczny M. Z. jest stabilny, nie ujawnia zaburzeń psychicznych. Cechują ją odczucia adekwatne do sytuacji nieodwracalnej straty córki — smutek, żal, osamotnienie, myśli rezygnacyjne.

Nastąpiła zmiana nazwy (...) S.A. i obecnie działa on pod firmą (...) S.A. w W..

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Rejonowy uznał powództwo za częściowo uzasadnione i zważył co następuje.

Podstawę żądania pozwu stanowią przepisy art. 805 § 1 k.c., 821 kc, 822 § 1 kc w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (dz. U. z 2003 r., Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) w zw. z art. 446 § 4 kc.

W niniejszej sprawie niesporne było bowiem, że w chwili zdarzenia sprawcę wypadku łączyła z pozwanym umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdu. Podstawą prawną, na której powódka oparła swoje roszczenie jest przepis art. 446 § 4 kc, który wszedł w życie 3.08.2008 r., a zatem na kilka miesięcy przed śmiercią A. Z.. Zgodnie z powołanym przepisem, jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, sąd może przyznać od zobowiązanego do naprawienia szkody najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Zadośćuczynienie na podstawie art. 446 § 4 k.c. jest roszczeniem o charakterze ściśle niemajątkowym mającym za zadanie kompensację doznaną krzywdę. Roszczenie to nie ma na celu wyrównywać strat poniesionych przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. Ma także na celu złagodzić cierpienia wywołane utratą osoby bliskiej. Przy uwzględnianiu rozmiaru szkody niemajątkowej, o której mowa, bierze się pod uwagę szereg okoliczności, do których należą: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia i odczuwanej pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, należy uwzględnić rolę, jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, do jakich zaburzeń doszło w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny, należy wziąć pod uwagę, w jakim stopniu pozostali członkowie rodziny będą umieli się odnaleźć w nowej rzeczywistości i na ile są zdolni zaakceptować nowy stan rzeczy. Jako jedno z kryteriów uzasadniających przyznanie zadośćuczynienia przyjmuje się istnienie tzw. post-traumatic stress disorder ((...)) - zespołu stresu pourazowego jako zaburzenia będącego skutkiem traumatycznych przeżyć. Dodatkową przesłanką podlegającą ocenie przy rozważaniu wysokości zadośćuczynienia jest fakt korzystania z pomocy fachowej w czasie radzenia sobie w tej trudnej sytuacji i proces leczenia doznaną traumy mający na celu pomoc w odbudowie struktury rodziny i przywrócenie znaczenia każdego z członków rodziny.

Rozważając wysokość zadośćuczynienia za doznaną krzywdę należną powódce M. Z., Sąd Rejonowy wziął pod uwagę wszystkie omawiane wyżej kryteria i okoliczności i kierując się wyższymi przesłankami za adekwatną uznał kwotę zadośćuczynienia w wysokości 20.000 zł.

Oddalając powództwo w pozostałej części Sąd Rejonowy podniósł, że jego w ocenie zgłoszone roszczenie z tytułu szkody niemajątkowej zostało częściowo zaspokojone w toku sprawy I C 404/09 toczącej się przed Sądem Rejonowym w Radomsku i zakończonej wydaniem w dniu 1 czerwca 2010 roku wyroku zasądającego na rzecz powódki kwotę 10.000 złotych z tytułu odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej w oparciu o przepis art. 446 § 3 k.c.

Przed wejściem w życie przepisu art. 446 § 4 k.c. obowiązywała zasada, że na podstawie art. 446 § 3 k.c. najbliższym członkom rodziny zmarłego przysługuje świadczenie uwzględniające nie tylko czysto majątkowe elementy szkody, ale również uwzględniające jej niemajątkowy charakter, w tym utratę osoby bliskiej jako przesłankę decydującą o wysokości świadczenia (por. wyrok SN z dnia 28 lipca 1976 roku, IV CR 271/76, LEX Nr 7837). W licznych orzeczeniach Sąd Najwyższy zwracał uwagę na to, iż w pojęciu szkody w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. mieszczą się zdarzenia zawierające w sobie elementy tak szkody materialnej, jak i cierpienia psychicznych (wyrok z dnia 5 stycznia 1968 r., I PR 424/67, niepublikowany, wyrok z dnia 8 lipca 1974 r., I CR 361/74, OSPiKA 1975 nr 9, poz. 204 oraz z dnia 1 lutego 2000 r., III CKN 572/98 (LEX nr52771)).

W odniesieniu do powódki toczyło się w latach 2009-2010 postępowanie w sprawie I C 404/10, w którym powódka wystąpiła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 20.000 złotych z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej na skutek śmierci córki, opierając swe roszczenie o treść art. 446 § 3 k.c. Śmierć A. Z. w wypadku komunikacyjnym nastąpiła co prawda kilka miesięcy po wejściu w życie § 4 art. 446 kc, jednak analiza akt sprawy I C 404/09 oraz uzasadnienia wyroku w tej sprawie wskazuje, że chociaż w sprawie tej przedmiotem roszczenia powódki było odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej, to jednak przyznane jej w tym wyroku świadczenie uwzględnia w znacznej części aspekt niematerialny związany z utratą córki. Wynika to wprost z treści uzasadnienia Sądu, w którym – co należy podkreślić – nie zostały poczynione żadne ustalenia ani rozważania na okoliczność pogorszenia sytuacji życiowej powódki w aspekcie czysto ekonomicznym, odpowiadającym pojęciu szkody majątkowej, poza stwierdzeniem, że córka powódki pracowała na stanowisku księgowej z miesięcznym wynagrodzeniem netto 845,17 zł, a powódka jest emerytką (wyliczono jedynie koszty pogrzebu oraz budowy nagrobka, które jednak pozostają bez znaczenia dla bytu niniejszej sprawy). Z zeznań powódki wynika jedynie, że w dacie śmierci córki jej emerytura wynosiła około 860 zł, a w dacie wyrokowania 906 zł (vide k. 70 załączonych akt I C 404/09). Nie stwierdzono, w jakim zakresie śmierć A. Z. spowodowała obniżenie dochodów M. Z., czy wpłynęła na powstanie czy wzrost kosztów leczenia czy utrzymania powódki. Prowadzi to do wniosku, że w orzeczeniu wydanym w sprawie I C 404/09 Sąd uwzględnił w znacznej mierze aspekt niematerialny i niemajątkowy szkody, co zresztą przyznaje sam Sąd Rejonowy w treści uzasadnienia wskazując, że przyznane w oparciu o art. 446 § 3 kc odszkodowanie ma na celu naprawienie szkody majątkowej, która nie jest uwzględniana przy zasądzeniu renty osobom uprawnionym. Chodzi o naprawienie szkód trudno obliczalnych – cierpienia moralne, poczucie krzywdy osamotnienia, brak wsparcia w codziennym życiu oraz pomocy psychicznej. Sąd Rejonowy w sprawie I C 404/09 pogorszenia sytuacji życiowej powódki upatrywał w doznaniu stresu pourazowego związanego ze śmiercią córki. W istocie więc uznać należy, że świadczenie zasądzone przez Sąd w sprawie I C 404/09 zawierało również elementy czysto „zadośćuczynieniowe”.

Sąd Rejonowy podkreślił, że oprócz kwoty 10.000 zł zasądzonej powołanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Radomsku w sprawie I C 404/09, co bezsporne pozwany dobrowolnie w postępowaniu likwidacyjnym wypłacił nadto na rzecz powódki kwotę 10.000 zł tytułem jednorazowego odszkodowania.

W świetle materiału aktowego w sprawie I C 404/09 - treści pozwu, uzasadnienia Sądu Rejonowego w Radomsku, a przede wszystkim uzasadnienia Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie II Ca 400/10 nie budzi wątpliwości, że w niniejszym postępowaniu nie zachodzi powaga rzecz osądzonej. O wystąpieniu stanu powagi rzeczy osądzonej rozstrzyga nie tylko sama tożsamość stron, ale równocześnie tożsamość podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia. Dopiero kumulacja obu tych przesłanek przesądza o wystąpieniu powagi rzeczy osądzonej prowadzącej do nieważności postępowania (wyr. SN z 5.4.2011 r., III UK 106/10, niepubl.). Roszczenie osądzone w sprawie I C 404/09 nie było oparte na tożsamej podstawie prawnej. Podstawę prawną sporu w tamtej sprawie stanowił przepis art. 446 § 3 kc w sprawie będącej przedmiotem osądu w niniejszym postępowaniu – art. 446 § 4 kc. Należy powtórzyć za Sądem Okręgowym, że roszczenia określone w art. 446 § 3 kc wymaga wykazania szkody majątkowej, zaś określone w art. 446 § 4 k.c. ma na celu zaspokojenie szkody niematerialnej – są to świadczenia rodzajowo odmienne.

Sąd zasądził odsetki ustawowe od chwili wyrokowania, oddalając żądanie zasądzenia odsetek w pozostałej części. Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego waloryzacyjny aspekt odsetek, prowadzący w rezultacie do powiększenia ogólnej kwoty przyznanego pokrzywdzonemu zadośćuczynienia pieniężnego, powinien być brany pod

uwagę przy rozważaniu sposobu zasądzenia odsetek za opóźnienia w spełnieniu zadośćuczynienia (por. przykładowo orzeczenie Sądu Najwyższego z 1.10.2002 w sprawie I CKN 1065/00 niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2002 roku, sygn. akt II CKN 605/00, niepublikowany, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 roku, sygn. akt I CSK 433/06, niepublikowany). Praktyka zasądzania odsetek od zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej znajduje także odzwierciedlenie w judykaturze Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z wyrażoną w art. 100 kpc zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu.

Z kwoty 30.000 zł stanowiącej wartość przedmiotu sporu została zasądzona kwota 20.000 zł, stanowiąca 66,66% wartości przedmiotu sporu. Zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, strony powinny ponieść jego koszty w takim stopniu, w jakim przegrały sprawę, a zatem powódka w 33,34 %, zaś pozwany w 66,66 %. Koszty procesu wyniosły 5.234 zł; w tym po stronie powódki 2.817 zł (wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2.400 zł, opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, zaliczka na wynagrodzenie biegłego w kwocie 400), a po stronie pozwanego 2.417 (wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2.400 zł, opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł). Powódkę zgodnie z podaną zasadą, powinny obciążać koszty w kwocie 1.745,02 zł ($5.234 \times 33,34\% = 1.745,02$ zł). Skoro faktycznie poniosła koszty w kwocie 3.817 zł, należy jej się zwrot kwoty 1.071,98 zł ($2.817 - 1.745,02 = 1.071,98$), którą Sąd zasądził na jej rzecz od pozwanego na podstawie art. 100 kpc.

O nieuiszczonej opłacie od pozwu w kwocie 1.500 zł oraz wydatkach Skarbu Państwa na wynagrodzenie biegłego w kwocie 79,40 zł orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 z późn. zm.) w zw. z art. 100 kpc nakazując pobrać łączną kwotę 1.579,50 zł od stron procesu w takim stosunku w jakim każda z nich przegrała sprawę. A zatem od powódki z zasądzonych roszczenia kwotę 526,58 zł ($1.579,40 \times 33,34\% = 526,58$ zł), zaś od pozwanego 1.052,82 zł ($1.579,40 \times 66,66\% = 1.052,82$ zł).

Apelację pod powyższego wyroku wniósł pełnomocnik powódki zaskarżając go w części oddalającej powództwo i domagając się jego **zmiany w punkcie 1 poprzez podwyższenie kwoty zasądzonej na rzecz powódki M. Z. z kwoty 20.000 zł do kwoty 30.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2011 roku, zamiast od dnia 29 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty, w punkcie 3 poprzez zasądzenie od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powódki M. Z. kwoty 2.817 zł zamiast kwoty 1.071,98 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, oraz w punkcie 4 poprzez nakazanie pobrania od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. całości nieuiszczonych kosztów sądowych w kwocie 1500 zł oraz wobec powyższego, nie obciążanie powódki kwotą 526,58 zł tytułem zwrotu tychże kosztów.**

Ponadto pełnomocnik powódki wniósł o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pełnomocnik powódki zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisów prawa materialnego: art.446 § 4 k.c. przez błędną interpretację i zaniżenie należnej powódce tytułem zadośćuczynienia kwoty, art. 481 w zw. z art. 817 § 1 k.c. przez błędną wykładnię i przyznanie odsetek od zasądzonych roszczenia od daty 29 sierpnia 2013 r.

W uzasadnieniu apelacji pełnomocnik powódki podniósł między innymi, że Sąd I instancji dokonał błędnej wykładni art. 446 § 4 k.c., gdyż nie objął analizą wszystkich przesłanek określających - jak winna się kształtować „odpowiednia suma” należna tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią osoby najbliższej, co wpłynęło na wydanie wyroku zasądzającego kwotę nieadekwatną do rodzaju naruszonego dobra, jego powagi, rangi, sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz obecnej siły nabywczej pieniądza. Kwota 20.000 zł w porównaniu z najnowszą linią orzeczniczą Sądu Najwyższego wydaje się być rażąco (nawet kilkakrotnie) zaniżona, zatem wnioskowana w pozwie suma 30.000 zł powinna zostać uznana za adekwatną i niewygórowaną.

Wskazał również, że zgłoszenie roszczenia pozwanemu towarzystwu ubezpieczeń nastąpiło w dniu 20 czerwca 2011 roku. Żądanie odsetek od dnia 21 lipca 2011 r. jest uzasadnione treścią art. 817 § 1 kc, zgodnie z którym towarzystwo ubezpieczeniowe obowiązane jest do wypłaty świadczenia w terminie 30 dni od dnia zgłoszenia roszczenia.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie. Orzekając w przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji dopuścił się naruszenia wskazanych w skardze apelacyjnej przepisów.

Zasądzając na rzecz powódki tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę kwotę 20000 zł. Sąd Rejonowy naruszył przepis art. 446 § 4 k.c. Wskazana wyżej kwota biorąc pod uwagę rozmiar cierpień powódki związanych ze śmiercią córki również w ocenie Sądu drugiej instancji jest rażąco zaniżona. Z niekwestionowanych ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że poczucie osamotnienia i odczuwanej pustki oraz związane z tym cierpienia moralne nasilone bezpośrednio po tragicznym wypadku, są nadal silnie obecne w życiu powódki, oraz że powódka do obecnej chwili nie zaakceptowała takiego stanu rzeczy i prawdopodobnie nigdy nie pogodzi się z przedwczesną śmiercią córki, która pozostawała z matką w bardzo bliskiej i silnej więzi emocjonalnej, rodzinnej i przyjacielskiej. Okoliczności powyższe jasno wskazują, że jedynie zasądzenie dochodzonej pozwem kwoty spowoduje „wyrównanie” powstałych u powódki negatywnych przeżyć emocjonalnych. Uznanie, że właściwą tytułem zadośćuczynienia kwotą jest kwota dochodzona pozwem wynika również z założenia, że wysokość zasądanego zadośćuczynienia nie może stanowić kwoty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość.

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczność, że powódka tytułem odszkodowania zasądanego na podstawie przepisu art. 446 § 1 k.c. otrzymała kwotę 20 000 zł. w żaden sposób nie może prowadzić do obniżenia zasądzonej z tytułu zadośćuczynienia kwoty. Orzeczenie w sprawie sygn. akt I C 404/09 rozstrzygało o innym niż zgłoszone w omawianej sprawie roszczeniu. Ocena motywów powyższego rozstrzygnięcia dokonana przez Sąd Rejonowy, podważająca pośrednio prawidłowość prawomocnego orzeczenia nie była w omawianej sprawie uprawniona.

Co do zasady, w razie wyrządzenia szkody czynem niedozwolonym odsetki należą się poszkodowanemu już od chwili zgłoszenia przezeń roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia. Zgodnie z art. 455 k.c. w tej bowiem chwili staje się wymagalny obowiązek sprawcy szkody do spełnienia świadczenia. Termin spełnienia świadczenia przez dłużnika powinien być „niezwłoczny” rozumiany jako „realny”, to jest taki w którym dłużnik przy uwzględnieniu wszelkich okoliczności sprawy będzie w stanie dokonać zapłaty. Orzeczenie Sądu przyznające zadośćuczynienie ma charakter rozstrzygnięcia deklaratoryjnego, a nie konstytutywnego. Zakład ubezpieczeń odpowiadający za sprawcę wypadku komunikacyjnego z tytułu odpowiedzialności cywilnej dopuszcza się zwłoki, jeżeli nie spełnia świadczenia na rzecz poszkodowanego w terminie 30 dni, licząc od dnia zawiadomienia o wypadku. Wyrok Sądu I instancji w części dotyczącej terminu liczenia odsetek ustawowych narusza przepis art. 817 § 1 k.c.; jest więc, jak słusznie podnosi skarżący nieprawidłowy. W przedmiotowej sprawie pozwany nie przedstawił żadnych okoliczności uzasadniających przyjęcie innego niż wynikało z żądania zawartego w pozwie terminu wymagalności zgłoszonego żądania. Wskazać należy również, że Sąd Okręgowy co do zasady podziela stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażone w wyroku z dnia 28 października 2011 r. (sygn. akt VI ACa 247/2011), zgodnie z którym „obecnie funkcja odszkodowawcza odsetek przeważa nad ich funkcją waloryzacyjną. Zasądzenie odsetek od daty wyrokowania prowadzi w istocie do ich umorzenia za okres sprzed daty wyroku i stanowi nieuzasadnione uprzywilejowanie dłużnika, skłaniając go niekiedy do jak najdłuższego zwlekania z opóźnionym świadczeniem pieniężnym, w oczekiwaniu na orzeczenie sądu, znoszące obowiązek zapłaty odsetek za wcześniejszy okres.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł o zmianie zaskarżonego wyroku w pkt 1 i 2 sentencji.

Powyższa zmiana skutkowałą koniecznością zmiany zawartego w wyroku rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Powódka wygrała proces w całości co na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. skutkuje obciążeniem pozwanego wynikającymi z jego przebiegu kosztami tak za pierwszą jak i za drugą instancję.

Wysokość kosztów związanych z postępowaniem pierwszoinstancyjnym zastała prawidłowo określona w uzasadnieniu Sądu Rejonowego. Zasądzona tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą kwota 600 zł. stanowi wynagrodzenie należne pełnomocnikowi powoda.

O sprostowaniu oczywistej omyłki pisarskiej w sentencji i komparycji zaskarżonego orzeczenia Sąd Okręgowy orzekł na podstawie przepisu art. 350 § 3 k.p.c.

Na oryginale właściwe podpisy